

Marjolein Faber

Mij krijgen ze niet klein

2025 Prometheus Amsterdam

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Aan hen die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op enig recht, wordt verzocht contact op te nemen met Uitgeverij Prometheus, Postbus 1662, 1000 BR Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2025 Marjolein Faber

Omslagbeeld Koen van Weel/ANP

Lithografie afbeeldingen BFC, Bert van der Horst, Amersfoort
Zetwerk Elgraphic

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 6074 6

De slagersdochter

‘Familie duurt een mensenleven lang.’

Gerrit Achterberg

Ik ben een slagersdochter uit Amersfoort. Een stad waar mijn familie al eeuwen woont en werkt. Zelf heb ik onderzoek gedaan naar de roots van de Van de Klashorsten. We gaan terug tot 1700. Verder teruggaan was niet mogelijk, omdat de naam Klashorst daarvoor niet meer voorkomt. De Van de Klashorsten waren dikwijls ambachtslieden en handelaren.

Een opvallende voorvader was Jan van de Klashorst, die het schopte tot diaken van de Sint-Joriskerk. Hij was niet onbemiddeld. Jan fabriceerde bombazijn, een sterke textielstof. Hij trouwde een telg uit de regentenfamilie Van Vanenvelt, wat zijn vermogen vermoedelijk naar een nog hoger niveau bracht en ook zijn status in de Amersfoortse gemeenschap opkrikte. Minimaal twee Van de Klashorsten liggen er begraven in de Sint-Joriskerk. Mijn betovergrootvader Splinter (geboren in 1835) heb ik teruggevonden in de archieven als de eerste Van de Klashorst met het beroep koopman/slager. Na hem

volgden in mijn directe lijn drie voorouders met hetzelfde beroep, van wie mijn vader de laatste was.

Ik ben geboren in 1960, toen de wederopbouw van Nederland in volle gang was. Met de financiële steun van het Amerikaanse Marshallplan werd Nederland uit het economische dal getrokken. Dat ging natuurlijk niet vanzelf. Nederland zette de schouders eronder en zo werd ons land een van de beste en welvarendste landen ter wereld. Door de groeiende welvaart en de vrijheid die we hadden, heb ik een onbezorgde jeugd gehad. Armoede heb ik nooit gekend.

Wij hadden wel een heleboel níet. Geen mobiele telefoon, chips of cola. Maar wij konden lekker op straat spelen, roeien op het Veluwemeer, en onbezorgd door de bossen zwerven. Ik heb die ultieme vrijheid gekend. Dat gevoel van vrijheid heb ik weer ervaren toen ik – 45 jaar later – met mijn trouwe paard Max urenlang over de Veluwe zwierf.

De grootouders van mijn moeders kant hadden een verhuisbedrijf in de Koestraat in Amersfoort. Voor de oorlog nog met paard-en-wagen. Tijdens de oorlog werden alle paarden geconfisqueerd door de Duitsers. Ook Japie, het lievelingspaard van mijn opa, moest, tot zijn grote verdriet, eraan geloven. Boven de voordeur van mijn ouderlijk huis in Leusden hing een van zijn hoefijzers. Dat zou geluk brengen. Tenminste, als je het zo ophangt dat het geluk erin kon vallen. Nu heb ik een hoefijzer van mijn Max aan mijn tuinhuis hangen. Je kunt bijna spreken van een familietraditie.

Je familiegeschiedenis draag je met je mee. Zit als het ware in je. Het is een van de factoren die je maken tot wie je bent. Misschien heb ik mijn fascinatie voor paarden van mijn opa Van den Hoek, die ook nog bij de Gele Rijders heeft gezeten. Dat is een legerenheid rijdende artillerie die al heel lang is gevestigd in Arnhem. In een jolige bui reed hij eens op zijn paard een rondje om het biljart in het café om daarna vol bravoure weer naar buiten te rijden. Mijn opa, de verhuizer, was net als ik nu gek op paarden.

Bij de Van de Klashorsten is dat toch een slagje anders. Je kunt gekscherend zeggen dat die als slagers meer aan het einde van het proces zaten. Om zo'n beroep uit te kunnen oefenen moet je wel eelt op je ziel hebben. Mijn vader had in zijn hart medelijden met de dieren die naar de slacht gingen. Hij had het dan over die 'stomme dieren', waarmee hij bedoelde: die arme dieren zijn zich niet bewust wat ze te wachten staat. Ze lopen zonder morren zo hun noodlot tegemoet.

Dat hij gevoel had voor de dieren blijkt wel uit het feit dat hij tijdens de slacht – ook toen dat tijdens de oorlog clandestien was – altijd een schietmasker gebruikte. Door verraad kwam hij terecht in het Oranjehotel in Scheveningen. Dat was niet bepaald een vijfsterrenhotel. Je werd met zijn viere in een kleine cel gestopt, kreeg amper te eten, zelfs water was op rantsoen. Verder hoorde hij niets over wat men met hem van plan was. Zijn redding was een cipier die

hem vertelde dat hij op vakantie zou gaan met zijn liefje. Mijn vader rook zijn kans en vroeg hem: ‘Dan kun je vast wel wat extra geld gebruiken?’ Dat was het geval. Mijn vader gaf aan dat hij daar wel aan kon komen als hij zijn vader mocht bellen; het geluk wilde dat mijn opa al een telefoon had. Mijn opa is toen naar Scheveningen gekomen, heeft het geregeld en hem eruit gekregen.

Van de Klashorsten zijn altijd recht voor zijn raap. Daar zijn in de overlevering een aantal aansprekende voorbeelden van. Zo kwam er een vrouw in de slagerij bij mijn opa en bestelde een biefstuk. Mijn opa sneed een biefstuk af en vroeg of deze goed was. De vrouw vond het maar zozo. Vervolgens sneed hij een ander stuk biefstuk af. Die kwam ook niet bij deze klant door de keuring. Hij pakt een ander stuk vlees, snijdt een biefstuk af, waarna de klant kirt: ‘Die is piekfijn, slager!’ Waarop mijn opa zei: ‘Die is zo piekfijn, die eet ik vanavond zelf op! Eruit!’ Hij kon duidelijk niet tegen gezeur.

Assertiviteit – om het netjes te zeggen – is ons niet vreemd. Toen een van mijn tantes de slagerij stond te dweilen en meneer pastoor haar een klap op haar achterwerk gaf, bedacht ze zich geen moment en sloeg hem direct met de drijfnatte dweil in zijn gezicht. Een ‘MeToo’tje’ werd gewoon zelf opgelost. Een andere tante liep tientallen jaren later achter haar rollator, toen een getinte persoon – ik zou het een ‘kansenparel’ kunnen noemen – haar wilde beroven van haar handtas. Ze begon direct te meppen

met diezelfde tas. Ze hield er een gebroken pols aan over, maar had wel haar handtas. Hoezo slachtofferhulp? Ze reageerde laconiek met: 'Ik laat mijn tas niet afpakken.'

Zelf reed ik op mijn scooter een andere kansenparel klem. Ik had hem gespot op mijn gestolen fiets. Die was van emotionele waarde, omdat die van mijn overleden moeder was geweest. De man was zo verbouwereerd dat hij bedremmeld de fiets afgaf.

Toen ik in de jaren tachtig werkte in de Bijlmer bij een IBM-agent, reisde ik veel met de trein en nam altijd mijn vouwfiets mee. Dat zag je destijds nog amper. Ik kreeg dan ook regelmatig opmerkingen hierover. Vooral van mannen. Nu hou ik niet van een slachtofferrol, dus maakte ik gewoon een opmerking terug. Zo herinner ik mij een groepje mannen waarvan één vroeg: 'Zit je nu voorop of achterop die vouwfiets?'

Waarop ik vroeg: 'Je bent zeker werkloos?'

'Hoe weet je dat?' vroeg de zogenaamde grappenmaker.

Ik: 'Op zo'n helder licht zit niemand te wachten!'

Mijn ouders hebben mij no-nonsense opgevoed. Zij hebben mij deze stelling bijgebracht: 'Als iets je niet aanstaat, dan ga je dat veranderen of je accepteert het. Maar je gaat niet lopen zeuren.' Buitenstaanders vinden ons wel eens hard. Dat kan, maar mijn ouders waren duidelijk. Je wist wat wel en niet mocht. Dat betekende niet dat ik netjes binnen de

paden bleef. Ik zocht regelmatig de randen op. Dat ben ik nooit verleerd. Maar daarover later meer.

Door mijn houding kreeg ik als kind wel eens straf. Als het terecht was vond ik het niet zo erg. Als het onterecht was, kwam ik in opstand. Ik kan nog steeds niet tegen onrecht. In de derde klas van de middelbare school zette de klas tijdens de godsdienstles de boel op stelten. Toevallig was ik niet van de partij. Van de leraar moest vervolgens de hele klas strafregels schrijven: ik moet mijn boek meenemen en mij gedragen in de godsdienstles.

De hele klas begon ijverig te schrijven, maar ik dacht: je bekijkt het maar, ik heb altijd mijn boek bij me en ik was niet vervelend. Ik had sowieso een hekel aan docenten die de hele klas straften als er een paar vervelend waren. Vond en vind ik slap. Vervolgens vroeg de leraar waarom ik niet schreef. Ik antwoordde dat ik niet vervelend was en mijn boek bij mij had. Dat had ik pontificaal op mijn tafeltje gelegd.

‘Als ik jou was, zou ik maar gaan schrijven.’

‘Ik ga niet schrijven.’

‘Het zal mij spijten als ik je de klas uit moet sturen.’

‘Dat moet dan maar.’

Het resultaat was dat hij mij liet zitten en ik geen regel heb geschreven.

Toen ik een jaar of zeven was moest ik op zondagavond als straf vroeg naar bed. Dat vond ik op zich niet zo erg. Ik ben nog steeds geen avond- maar een

ochtendmens. Op zondagavond waren *The Flintstones* op tv, waar ik gek op was. Het was natuurlijk wel jammer dat ik dat miste. Mijn moeder vond het toch wel zielig en zei: ‘Als het je spijt, mag je naar beneden komen.’

Waarop ik antwoordde: ‘Het spijt mij niet,’ en ik draaide mij om in mijn bed.

Toen ik volwassen werd, had ik wel spijt van mijn gedrag destijds. Ze bedoelde het goed. Ze zette mij ook niet onder druk. Mijn moeder zal begrepen hebben dat zoiets bij mij niet werkt. Hoe klein ik ook was. Ze probeerde een oplossing te vinden, maar ik draaide haar mijn rug toe. Ze probeerde mij ook niet te verleiden. Als je X doet, dan mag je tv-kijken. Ze wist heel goed dat chantage bij mij niet aanslaat. Ja, dat zat er al vroeg in.

Op de lagere school (nu de basisschool) kwam er een klasgenootje naar me toe met de boodschap: ‘Ik ga tegen de meester zeggen dat je op het schoolplein hebt gefietst.’ Vervolgens troonde ik haar mee naar de meester en vertelde hem dat mijn klasgenootje tegen hem wilde vertellen wat ik had gedaan. Ik liet hen beiden verbijsterd achter en mijn hele lagere schooltijd heeft niemand mij meer zoiets geflikt.

Het is dan ook niet voor niets dat ik een hekel heb aan dat soort praktijken, zoals die ook plaatsvinden in de zogenaamde achterkamertjespolitiek. Ze noemen het onderhandelen. Maar in zo’n achterkamer-tje word je gedwongen iets toe te zeggen in ruil voor

steun. Eigenlijk is dat pure chantage. En als je er als politicus geen gehoor aan geeft, loop je het risico ge-framed te worden als onbereikbaar. Nou, dat moet dan maar.

Als kind botste ik vaak met mijn moeder. Dat kwam omdat wij veel op elkaar lijken. Ze was een leeuw, klein van stuk maar met een fel karakter en tomeloze energie. Stond ze aan jouw kant, dan ging ze door het vuur voor je. Maar je moest haar niet tegen je hebben, dan werd het lastig. Ze was voor de duivel niet bang. Als tachtiger stormde ze nog onverschrokken, gewapend met een bezem, op een inbreker af en joeg hem uit haar appartement. De man sprong in blinde paniek in het trappenhuis naar beneden.

Op 82-jarige leeftijd werd de kleine leeuw ge-veld door acute leukemie met de diagnose dat het een kwestie van enige dagen zou zijn. Ze bleef realistisch. Haar grote zorg was mijn vader. Ze zei tegen mij: 'Ik heb zo'n medelijden met hem.' Zij liepen vanaf hun vijftiende samen. Eigenlijk een heel leven. Na drieënhalve week (!) is ze thuis gestorven met haar kinderen en kleinkinderen om haar heen. We hebben haar liefdevol verzorgd tot ze ons verliet. Wij, mijn broer en ik, hebben haar zelfs tot na haar dood verzorgd. Samen hebben we haar gewassen en netjes aangekleed. Geen vreemde handen.

Twee jaar later droomde ik over mijn moeder. Zij droeg het mooie pakje waarin ze ook lag opgebaard. Ze zei tegen mij: 'Ik kom papa halen.' Drie weken

later stierf mijn vader. Hij is gestorven van verdriet, kon niet zonder haar. Dat hij zo'n verdriet had vond ik bijna erger dan het overlijden van mijn moeder. Aan de andere kant is het ook heel mooi dat je zoveel van elkaar hebt kunnen houden. Ik troost me met de gedachte dat ze misschien weer samen zijn.

Het zakelijke en leergierige heb ik van mijn vader. Hij kon goed leren, maar moest na de lagere school direct de slagerij in. Wel ging hij naar de slagervak-school in Utrecht. Hij was de beste leerling van zijn jaar, maar greep naast de gildepennning omdat hij weigerde een klasgenoot te verraden die een voetzoeker achter de leraar had gegoooid. De klasgenoot was anders van school gestuurd zonder vakdiploma. Mijn vader kreeg toen voor gedrag twee punten minder, waardoor hij niet meer het hoogste aantal punten had voor de gildepennning.

Ik heb veel van hem geleerd. Zo herinner ik mij dat hij een kachel verkocht. De koper zou de volgende dag de kachel op komen halen en afrekenen. Ondertussen kwam er een tweede koper die aanzienlijk meer bood. Mijn vader bleef bij de eerder gesloten koop. Ik vroeg toen: 'Waarom verkoop je de kachel niet voor het nieuwe bod?' Hij antwoordde: 'Ja, dat kan ik doen. Dan heb ik eenmalig meer opbrengst, maar vervolgens wil niemand meer met mij zakendoen, want dan ben je onbetrouwbaar.'

Die les heb ik altijd goed onthouden. Ik weet nog dat ik voor het eerst op de PVV-lijst stond voor de Eerste Kamer. Ik was toen fractievoorzitter in de

Provinciale Staten van Gelderland. De Provinciale Statenleden stemmen voor de leden voor de Eerste Kamer. De afspraak was dat wij op Machiel de Graaf zouden stemmen, die toen lijsttrekker was voor de Eerste Kamer. Ondertussen waren er onverkiesbare kandidaten die laag op de pvv-lijst stonden die begonnen te lobbyen voor zichzelf, zodat ze met voorkeurstemmen in de Eerste Kamer konden komen. Een van oorsprong verkiesbare kandidaat kon zo naar beneden worden getrokken. Ik stond op plek 8 en er was een reëel risico dat ik door dergelijke acties buiten de boot zou kunnen vallen en niet in de Senaat terecht zou komen.

Ik had in Gelderland een fractie van zes. Hun stemmen waren ruim voldoende om mij de Senaat in te stemmen. Ik heb mij niet laten verleiden om mijn fractie te vragen op mij te stemmen. Ik hield er serieus rekening mee dat ik mijn plek zou verliezen. Ik heb peentjes gezweet en ben uiteindelijk toch in de Eerste Kamer gekomen. Destijds dacht ik aan die kachelverkoop. Ik had de afspraak gemaakt dat mijn fractie op Machiel de Graaf zou stemmen. Als ik toen zwakke knieën had gehad, was ik onbetrouwbaar gebleken en waarschijnlijk nooit minister geworden.